

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 74/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

438/2010. (X. 6.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ (2010. február 4-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. október 6-án – dr. Féja András testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2009 őszén, majd azt követően 2010. február 3-án közúti közlekedése során foganatosított rendőri intézkedések (rendőri fellépés módja és az intézkedő rendőr hangneme) miatt 2010. február 4-én a helyi rendőrkapitányságon személyesen tette meg panaszát és kérte, hogy azt a Testület vizsgálata alapján az országos rendőrfőkapitány bírálja el. A helyi rendőrkapitányság 2010. február 5-én kelt átiratával továbbította a panaszt a Testület részére, amely 2010. február 11-én érkezett az.

I.

1) A panaszos előadta, hogy 2009 őszén Gy. irányából Sz. felé közlekedett, amikor egy telefonhívás végett félreállt az út szélére. A panaszos 10 éves gyermeke mindeközben a hátsó gyermekülésben bekötve ült. A panaszostól kb. 300 m-re levő

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

rendőrök az intézkedésük befejezése után a padkán a személyautója elé álltak és az intézkedő rendőrnő kérte a papírjait. Ezután a rendőrautóba visszaülve kb. fél órán keresztül írt valamit. Miután ezt befejezte, azt kérdezte, elismeri-e a panaszos a bűncselekményt (ezt a szót használta). A panaszos megkérdezte, hogy milyen bűncselekményről van szó, mire az intézkedő rendőr úgy felelt, hogy a válasz után mindent megtud a panaszos. Később az intézkedő rendőr elmondta, hogy szemtanúk szerint a panaszos átadta gyermekének az autót vezetni, majd az út szélére leállva cserélték vissza a helyet. Ez tőlük minimum 300 méterre történt.

Ezt követően a panaszos gyermeke papírjait akarta elkérni az intézkedő rendőr, de a panaszos arról tájékoztatta, hogy gyermeke 10 éves, ezért korából kifolyólag nem rendelkezik semmilyen papírral, anyakönyvi kivonat pedig nem volt nála. Majd az intézkedő rendőrnő járőr társa igazolta, hogy a fentiek nem történtek meg, a szemtanúk által előadottak nem lehetségesek. Ekkor a panaszos az intézkedő rendőrrel – mivel ismerték egymást – beszélgetni kezdett. Ez alatt a rendőrnő kitépte a lapot a noteszából és trágár szavakat kezdett használni, majd közölte a panaszossal, hogy „úgyis találkozunk mi még”, és visszaült a rendőrautóba. A panaszos kifogásolta, hogy az intézkedés során gyermekével erélyesen beszélt. A rendőrnő magázta a 10 éves gyermeket, és azt mondta neki, hogy „fogja be a száját, senki nem kérdezte”.

2) A panaszos beadványa második felében előadta, hogy 2010. február 3-án 19 óra 30 perc környékén T. belterületén a benzinkút környékén haladt. A visszapillantó tükörbe nézve – kb. másfél kilométerre mögötte – egy villogó kék fényt látott. Arra gondolt, hogy mentőautó közeledik, ezért lelassította gépjárművét és indexelve lehúzódt az út szélére, biztosítva az akadálytalan továbbhaladás lehetőségét. Ahogy lelassított, észrevette, hogy a gépjármű néhányszor reflektorral rávillant, ezért a panaszos megállt autójával. A korábbi alkalommal is intézkedő rendőrnő szállt ki a rendőrségi gépjárműből, odament a panaszoshoz és azt mondta, hogy „jó estét kívánok ... Úr, ismét találkozunk”. Elkérte a panaszos iratait, megnézte őket, majd közölte, hogy „2000 Ft helyszíni bírság, valamint 4 pontos bírság lesz, záróvonal átlépéséért vagy feljelentést tesz, de az 30 000 Ft-tól indul”. A rendőrnő megkérdezte a panaszostól, hogy melyiket választja. A panaszos erre megkérdezte, hogy miért kapja a bírságot, hol és mit követett el. A rendőrnő elmondta, hogy a benzinkútnál kanyarodott ki a szolgálati gépjárművel, amikor észlelte, hogy T.-ről kifelé haladva a panaszos egy gépjárművet a záróvonal átlépésével megelőz. A panaszos biztosan emlékezett rá, hogy nem lépte át a záróvonalat, valamint nem előzött meg egyetlen gépjárművet sem addig, mivel az úton haladva előtte egy Lada Samara típusú gépkocsi haladt, mely során a panaszost és az előtte haladó gépjárművet csak egy sötét színű 5-ös BMW kombi előzte meg. A Lada Samarát csak a záróvonal végét követően előzte meg.

Ekkor még egyszer megkérdezte a rendőr a panaszostól, hogy elfogadja-e a helyszíni bírságot, mire ő visszakérdezett, hogy van-e más lehetősége. Erre úgy reagált a rendőrnő: „mi van, ilyenkor nem tudod a választ? Csak akkor jössz, köszönsz, ha kell valami?”. Eközben a másik intézkedő rendőr többször szólította őt nevével, szemmel láthatóan nyugtatólag.

A panaszos ezt követően elfogadta a helyszíni bírságot, mivel véleménye szerint biztosan nem lehet igaza két rendőrrel szemben. A panaszos belenyúlt a zsebébe, hogy kivegye az összeget, közben az idegi állapota miatt káromkodni kezdett, és kivett egy 10 000 Ft-os és két 5 000 Ft-os bankjegyet, mivel nem tudta, hogy a bírságot hogyan kell kifizetni. Erre a rendőr nő idegesen, flegmán megkérdezte a panaszost, hogy befejezte-e, majdnem hogy a kezébe vágta a papírt, azután beült a rendőrségi gépjárműbe. A panaszos még kb. egy percet várt járó motorral, mivel nem tudta, hogy mi fog történni. A rendőr nő ugyanis nem tájékoztatta a panaszost az intézkedés eredményéről. A panaszos ezt követően kiszállt a gépkocsijából és odament a rendőrautóhoz, hogy megérdeklődjön, hogy mi fog történni, esetleg kap-e csekket. A rendőr nő lekezelő hangon közölte vele, hogy „ő úgy döntött, hogy mégis feljelenti, mert az így jobb”. Ezután a panaszos visszaült gépkocsijába és elindult haza.

A panaszos előadta, hogy a rendőri intézkedés ellen azért kíván panasszal élni, mivel úgy értékelte, hogy a rendőr nő személyes alapon intézkedett vele szemben. A panaszos véleménye szerint, ha a rendőr nő nem talál az okmányaiban problémát, akkor valamilyen egyéb okot keres arra, hogy megbüntesse, amely indokolatlan és kötekedő. Továbbá a 2010. február 3-ai intézkedés végén sem közölte a panaszossal, hogy milyen szankciót fog alkalmazni, neki kellett odamenni és megkérdezni azt. Mindezekon túlmenően a panaszos kifogásolta az intézkedések során tapasztalt, a rendőr nő által tanúsított arrogáns és lekezelő magatartását.

A 2009. őszi intézkedés során csak a panaszos gyermeke volt jelen a gépkocsiban, a 2010. február 3-ai rendőri intézkedést végig látta és hallotta az élettársa, valamint gyermeke is.

3) A panaszos beadványának 2010. február 26-án kelt kiegészítése a Testület kérdéseire válaszolva az alábbi többlet információt tartalmazza.

Az intézkedő rendőrök az intézkedés során nem azonosították magukat. Az intézkedés célját oly módon közölték vele, hogy a befizetendő összeget jelölték meg, majd a panaszos kérdésére, azaz, hogy mit követett el, egy újabb kérdéssel reagáltak.

A panaszos nyomtatványt nem kapott, és az intézkedés végeredményéről is csak azt követően kapott tájékoztatást, hogy a panaszos a rendőrségi gépjárműhöz ment és rákérdezett arra.

A panaszos mindkét eset kapcsán közölte az intézkedő rendőr nővel, hogy panasszal fog élni. 2009 őszén erre azt mondta a rendőr nő: „tegyen amit akar, úgy sincs esélye ellenem”. 2010. február 3-án pedig gúnyosan és arrogáns hangon közölte, hogy „nyugodtan”, azzal úgy sem ér el semmit a panaszos. A jogorvoslati jogról nem tájékoztatta a panaszost, mivel előre leszögezte a rendőr nő, hogy vele szemben nincsen esélye, úgysem tudná bizonyítani a történeteket.

A panaszos továbbá előadta, hogy 2010. február 3-án arrogáns hangon, többször számon kérte őt a rendőr nő: „mi volt a probléma, miért nem tetszett a tavaly őszi

intézkedése és hogy merjük kifejezni nem tetszésünket”. A tavaly őszi intézkedés óta mellesleg a panaszos gyermeke retteg az egyenruhától, szorongó és visszahúzódtó lett.

II.

A panaszbeadvány kivizsgálása során a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőrkapitánysághoz, és kérte az intézkedéssel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az illetékes megyei rendőr-főkapitányság vezetőjének tájékoztató levele tartalmazza a panaszossal szemben 2010. február 3-án intézkedő rendőrök adatait (név, szolgálati hely, beosztás, jelvénytisztség).

Az intézkedő rendőr a helyszínen közölte a panaszossal, hogy gépjárművével a záróvonalon és a forgalom elől elzárt területen előzésbe kezdett, ezért vele szemben helyszíni bírságot fog kiszabni. A panaszos kifogásolta a szabálysértés elkövetésének tényét és a bírság összegét, ezért az intézkedő rendőr közölte, hogy akkor szabálysértési feljelentés kezdeményezésére fog sor kerülni.

A panaszossal szemben az intézkedő rendőrök szabálysértési feljelentést tettek, amelynek tényét a helyszínen közölték vele. A szabálysértési ügyben a döntés meghozatala jelenleg még folyamatban van a helyi rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályán.

Az érintett a jogorvoslati jogról a szabálysértési eljárás során meghozott határozatban értesül.

2) A helyi rendőrkapitányság illetékes Kistérségi Rendőrállomás jelentése szerint a panaszolt időpontban szolgálatot teljesítő rendőrök a Gy. úton található benzinkúton balra akartak a F. út irányába kikanyarodni, amikor jobbra nézve azt észlelték, hogy egy gépjármű a záróvonalon és a járműforgalom elől elzárt területen előz. A panaszos gépjárművét ezért közúti közlekedési ellenőrzés alá vonták az elkövetett szabálysértés miatt.

Az intézkedő rendőr megállítást követően a napszaknak megfelelően, udvariasan köszönve megszólította a gépjármű vezetőjét, és megkérdezte tőle „tudja-e miért lett megállítva”, amire ő úgy felelt, „nem, biztosan megint a fiam vezetett azért”. Ezt követően közölte vele a szabálysértés tényét, helyét, majd azt, hogy ezt helyszíni bírsággal kívánja szankcionálni, melynek összege 20 000 Ft. A panaszos úgy reagált, hogy ő biztosan „utazik rá”, azért akarja megbírságot. A panaszos kifogásolta a bírság összegét, majd a szabálysértés elkövetéséről úgy nyilatkozott, hogy „nem is emlékszik egyáltalán arra, hogy előzött-e, továbbá arra sem emlékszik, hogy gépjármű haladt-e előtte.”

A panaszos felhívta az intézkedő rendőr figyelmét arra, hogy beszélgetésüket telefonnal rögzíti, mire a rendőr azt válaszolta neki, hogy az nem szabályos, és tájékoztatta arról, hogy abban az esetben is szabálysértési eljárást kezdeményez vele szemben, ha nem ismeri el a szabálysértés tényét. Erre a panaszos megkérdezte, hogy mennyibe fog kerülni, ha feljelenti őt a rendőr. Az intézkedő rendőr azt felelte, hogy pontos összeget nem tud mondani, talán 30 000 és 100 000 Ft között lesz.

A panaszos pénzt vett ki a zsebéből, hogy kifizesse a bírságot. Erre az intézkedő rendőr felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy évek óta csekken történik a befizetés. Közben a panaszos trágár szavakkal egészítette ki mondandóját.

Az intézkedés végén a „vizontlátásra” elköszönéssel ült vissza a két rendőr a rendőrségi gépjárműbe.

A jelentés tartalmazza, hogy a panaszos „össze-vissza beszélt”, az intézkedő rendőr nem igazán tudta „követni” azt. Mondandóját arrogáns, lekezelő és flegma hangnemben adta elő, majd az intézkedés végén, amikor a rendőrök már visszaültek a gépjárműbe, a panaszos odament és megkérdezte, hogy „most akkor fel van-e jelentve”. A rendőrnő azt válaszolta „igen”, holott azt már elmondta neki. A panaszos ahogy visszaindult a gépjárműve felé még trágár szavakkal illette a rendőrnőt.

3) A szabálysértési ügyben készült feljelentés a történeteket a többi rendőrségi irattal egyezően tartalmazza. A feljelentés megtételére a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 18. §-a (1) bekezdése c) és k) pontja alapján került sor.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszossal szembeni intézkedés jogalapját és annak módját (szolgálati fellépés, panaszjogra való felhívás, részrehajlásmentes ügyintézés, a rendőr hangneme).

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, az 54. §-ának (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz valamint az 57. §-ának (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát. A Testület továbbá vizsgálta az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében biztosított jog érvényesülését a megkülönböztetés tilalmához és részrehajlásmentes ügyintézéshez.

1) A panaszos beadványa első felében egy 2009. őszi rendőri intézkedést és annak körülményeit sérelmezte.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogantatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Az Rtv. 93. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanakkor a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni.

Az Rtv. 93/B. §-ának (2) bekezdése tartalmazza a rendőrségnél történő panasz előterjesztésre nyitva álló határidőre vonatkozó előírásokat. Ennek értelmében panaszt az intézkedést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni és a beérkezéstől, illetve az áttételtől számított harminc napon belül kell elbírálni.

A Testület a fenti rendelkezések alapján a panasz ezen része tekintetében elkészség okán érdemi vizsgálatot lefolytatni nem tudott.

2) A panaszos sérelmezte a közlekedésrendészeti intézkedés keretében megállapított szabálysértést. A panaszos beadványában előadta, hogy indokolatlan volt megbüntetése, megítélése szerint az intézkedő rendőr amennyiben „nem talál az okmányaimban problémát, akkor valamilyen egyéb okot keres arra”, hogy őt megbírságozhassa.

Az intézkedő rendőr jelentése szerint a panaszos gépjárművével a záróvonalon és a járműforgalom előtt elzárt területen előzött, ezért közúti közlekedési ellenőrzés alá vonták az elkövetett szabálysértés miatt.

A rendőr intézkedési kötelezettsége az Rtv. IV. fejezetén belül található. A 13. § (1) bekezdése értelmében a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyen hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.

Az Rtv. V. fejezetének 44-45. §-a szerint a rendőr eljárása során jogosult közlekedésrendészeti intézkedéseket fogantatosítani. A Rtv. 44. §-a (1) bekezdés b) pontja lehetővé teszi, hogy rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű

közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizze.

A panaszost az intézkedő rendőr feljelentette, hivatkozással a KRESZ 18. §-a (1) bekezdése c) és k) pontjának megsértésére. A KRESZ 18. §-a (1) bekezdése tartalmazza az útburkolati jelekre vonatkozó meghatározást. Ezen bekezdés c) pontja szerint záróvonal: hosszirányú folytonos vonal, amely az úttest felezővonalát jelzi, illetőleg a két forgalmi irányt, a forgalmi sávokat egymástól, vagy a nyílt villamospályát a forgalmi sávától választja el; a záróvonalat járművel sem átlépni, sem érinteni nem szabad; ha azonban közvetlenül a záróvonal mellett terelővonal is van, a záróvonal a terelővonal felől – az előzésre, illetőleg a bekanyarodásra vonatkozó szabályok megtartásával – átléphető; ugyanezen törvényhely k) pontja meghatározza a járműforgalom előtt elzárt területet; az útburkolati jellel jelzett területre járművel ráhajtani tilos.

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 5. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint az, aki a közúti közlekedésben részt vesz, köteles a közúti forgalomra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megtartani. A KRESZ 3. §-ának (1) bekezdés a) pontja megismétli az előző rendelkezést – „aki a közúti közlekedésben részt vesz, köteles a közúti forgalomra, valamint a közútnak és környezetének a védelmére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megtartani” –, továbbá a c) pont szerint úgy kell közlekedni, hogy a személy- és vagyonbiztonságot ne veszélyeztesse.

A Testület utal azon gyakorlatára, miszerint a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértését, a rendőri intézkedést, annak elmulasztását, a kényszerítő eszköz alkalmazását vizsgálhatja, azaz nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét. Annak megítélésére tehát, hogy a panaszos a rendőrség által állított szabálysértést elkövette-e, a Testületnek nincsen hatásköre. Azt azonban vizsgálhatja és vizsgálni is kell, hogy a megfelelő jogalap birtokában vonták-e rendőri intézkedés alá a panaszost. Az Rtv. 44. §-a (1) bekezdés b) pontja felhatalmazást nyújt arra, hogy a rendőr – az Rtv.-ben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során – a közlekedési rendszabályok megtartását ellenőrizze. Ezt szabálysértés elkövetése vagy annak gyanúja fennállása nélkül is megteheti.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az intézkedő rendőr a megfelelő jogalap birtokában állította meg és vonta intézkedés alá a panaszost, **ezáltal a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát nem érte sérelem.**

3) A panaszos kifogásolta a szolgálati fellépés módját és az intézkedés célja megfelelő közlésének elmaradását.

a) A panaszos beadványa kiegészítésében előadta, hogy az intézkedő rendőrök nem azonosították magukat, az intézkedés célját pedig úgy közölték vele, hogy megjelölték

számára a befizetendő összeget, azon kérdésére pedig, hogy mit követett el, szintén egy kérdéssel reagáltak. Az eredeti beadványban a panaszos az alábbi módon fogalmazta meg a rendőri fellépést az intézkedés kezdetén: „20 000 Ft helyszíni bírság, valamint 4 pontos bírság lesz, záróvonal átlépéséért vagy feljelentést tesz, de az 30 000 Ft-tól indul”.

Az intézkedő rendőr jelentése ezzel szemben arról számol be, hogy ő a napszaknak megfelelően, udvariasan köszönve szólította meg a panaszost, és megkérdezte tőle, hogy tudja-e, hogy miért lett megállítva, majd közölte vele a szabálysértés tényét. Tájékoztatta arról is, hogy ezt helyszíni bírsággal kívánja szankcionálni, melynek összege 20 000 Ft.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A szolgálati fellépés módját a Szolgálati Szabályzat 4. §-a részletezi. A 4. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja, kivéve, ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (ez esetben azt az intézkedést követően kell megtenni).

Az azonosíthatóságra és a szolgálati fellépés módjára vonatkozó jogszabályi rendelkezések garanciális jelentőségűek, mert megtartásuk biztosítékot jelenthet arra nézve, hogy az állampolgároknak Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető joga érvényesülhessen a velük szemben foganatosított intézkedések alkalmával. Amennyiben viszont ezek az elemi szintű formai elemei hiányoznak, akkor sérül ez az alapjog.

A Testület elfogadta az intézkedő rendőr azon tájékoztatását, miszerint ő az intézkedés tényét és célját közölte a panaszossal. A Testület figyelemmel volt arra, hogy a panaszbeadványból is kiderül az, hogy a panaszos tudott magának az intézkedésnek a tényéről, annak okáról és céljáról (bírságolás). **A Testület véleménye szerint, tehát az intézkedés ténye és célja közlése vonatkozásában a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.** A Testület külön kérdése ellenére válasz nem érkezett a rendőrségről azzal összefüggésben, hogy az intézkedő rendőr a fent részletezett azonosítási kötelezettségének miképpen tett eleget, ezért elfogadta a panaszos által előadottak. **A Testület megítélése szerint tehát az azonosítási**

kötelezettség elmulasztása miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. A intézkedő rendőr jelentése szerint ő „a napszaknak megfelelően, udvariasan köszönve szólította meg a panaszost”, a panaszos szerint az intézkedő rendőr megszólítása az alábbi módon történt: „jó estét kívánok ... Úr”. **A Testület álláspontja szerint, ezen vonatkozásban, a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.** A közlés módját valamint azt, hogy a jogkövetkezmény közlésére végül milyen formában került sor, a Testület jelen állásfoglalás további pontjaiban részletezi.

b) A panaszos előadása szerint ő végül el kívánta fogadni a helyszíni bírságot, mivel úgy gondolta, biztosan nem lehet igaza két rendőrrel szemben. A panaszos, mivel nem tudta milyen formában történik a helyszíni bírság megfizetése, ezért elkezdte kikészíteni a nála levő pénzt, mire a rendőrnő idegesen, flegmán szólt a panaszoshoz, majd visszaült a rendőrségi gépjárműbe. A panaszos előadta, hogy végül nem kapott tájékoztatást arról, hogy milyen szankciót fognak alkalmazni vele szemben, ezért kis várakozást követően odament az intézkedő rendőrökhöz. A rendőrnő közölte úgy döntött, hogy mégis feljelenti a panaszost, „mert az így jobb”.

A rendőrség információja szerint a rendőrnő tájékoztatta a panaszost arról, hogy szabálysértési feljelentést tesznek vele szemben. Az intézkedés végezetét pedig a „vizontlátásra” elkészítéssel jelezték. Ezt követően ment a rendőrségi gépjárműhöz a panaszos érdeklődni, holott már korábban elmondta neki a következményeket.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok között az ellentétet feloldani nem tudta annak vonatkozásában, hogy miképpen került sor a jogkövetkezményekről való tájékoztatásra, ezért a tisztességes eljárásos való jog sérelme nem volt megállapítható.

4) A Testület vizsgálta, hogy sor került-e a panaszjogról való felvilágosításra.

Az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének második mondata rögzíti, hogy az Rtv. V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A panaszos beadványának kiegészítésében előadta, hogy jogorvoslati lehetőségéről nem tájékoztatták őt, az intézkedő rendőr előre leszögezte: „vele szemben nincsen esélyünk, úgysem tudnánk bebizonyítani”. A panaszos közölte, hogy ő panasszal fog élni a rendőri fellépés miatt, mire a rendőrnő úgy reagált, hogy nyugodtan, úgysem fog elérni azzal semmit.

A Testület kifejezett kérdéseire adott rendőrségi válasz szerint a panaszos „a jogorvoslati jogról a szabálysértési eljárás során meghozott határozatban értesül.” Az intézkedő rendőr jelentése arra vonatkozó adatot nem tartalmaz, hogy eleget tett-e, és amennyiben igen, milyen módon az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt

kötelezettségének. Figyelemmel arra, hogy a rendőrség nem cáfolta a panaszos állítását, sőt, értékelhető választ sem nyújtott a Testület konkrét kérdésére, továbbá az intézkedést követő napokban elkészült jelentés még utalás szintjén sem tesz említést a panaszjogra vonatkozó tájékoztatás megtörténtéről, ezért a Testület a panaszos állítását fogadta el. **A Testület álláspontja szerint ezzel sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joga.**

5) A panaszos előadta, hogy az intézkedő rendőrnő, ha nem talált volna problémát, akkor is keresett volna okot a megbüntetésére, megítélése szerint a vele szembeni intézkedés személyes alapon zajlott.

A Testületnek ezért vizsgálnia kellett, hogy a rendőri intézkedéssel kapcsolatban érvényesült-e az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”

Megállapítható, hogy a panaszost szabálysértés elkövetésének észlelése miatt állították meg közlekedésrendészeti intézkedés keretében, majd, mivel a panaszos a helyszíni bírságot nem fogadta el, ezért őt az intézkedő rendőr szabálysértés elkövetése miatt feljelentette.

A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 134. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alapján a rendőrség a szabálysértés tetten ért elkövetőjét helyszíni bírsággal sújthatja. A 137. §-a szerint, ha az elkövető vagy a gépjármű üzemben tartója a helyszíni bírság kiszabását nem veszi tudomásul, a szabálysértési eljárást az egyébként irányadó rendelkezések szerint kell lefolytatni. Az eljárás megindítására a 82. §-ának (1) bekezdése tartalmaz rendelkezést, mely szerint a szabálysértési eljárás feljelentés, illetőleg a szabálysértési hatóság részéről eljáró személy észlelése vagy tudomása alapján indulhat meg.

A Testület elvi élel jegyzi meg, hogy az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése szerinti „intézkedés” nem csak az Rtv. V. fejezetében foglalt, illetve a 92. §-a szerinti intézkedéseket jelenti, hanem általában a rendőri cselekvést. Ezt támasztja alá, hogy a 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Az e rendelkezést tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése, miszerint bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. A rendelkezések összeolvasásából világos, hogy a szabálysértések esetén alkalmazható cselekvési formák (köztük a helyszíni bírság kiszabása, annak el nem fogadása esetén a szabálysértési eljárás megindítása) is intézkedésnek minősülnek az Rtv. 13. §-a értelmében, így a 13. §-ának (2) bekezdésében foglalt, részrehajlás nélküli intézkedést

előíró kötelezettség a helyszíni bírság kiszabására, annak hiányában a szabálysértési feljelentés megtételére is vonatkozik. Azt az értelmezést, hogy a helyszíni bírság kiszabás, valamint a szabálysértés észlelése esetén feljelentés az Rtv. V. fejezetének értelmében vett „intézkedésnek” minősül, erősíti, hogy a Szolgálati Szabályzatban, a rendőri intézkedések végrehajtásának különös szabályi cím alatt, a 21. § (1) bekezdés tartalmazza, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki.

Jelen ponton a Testület ismételten hivatkozik az Rtv. 92. §-ára, mely szerint a Testület az alapjogsérelem megállapításáról dönt, mely körbe pedig az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében előírt megkülönböztető elbánás tilalma is beletartozik. A rendőrt megillető törvényes jogosítványok esetleges részrehajló alkalmazását a Testületnek vizsgálnia kell tehát azért is, mert a rendőrség jogtalan megkülönböztetés nélkül kell hogy éljen a rendelkezésére álló jogszabályi felhatalmazásokkal.

Szükségesnek tartja azonban a Testület ismételten rögzíteni, hogy hatásköre nem terjed ki a szabálysértés elkövetésének megítélésére és a feljelentés ténybeli alapjának vizsgálatára, pusztán azt mérlegelheti a Testület, hogy a rendőri fellépés diszkriminatív vagy részrehajló volt-e.

Mind a panaszos beadványából, mind pedig a rendőrségi dokumentumokból arra következtetett a Testület, hogy a panaszos az intézkedése kezdetén „hezitált” a helyszíni bírság elfogadása kérdésében, míg nem arra jutott, hogy azt befizeti, hiszen zsebéből pénzt vett elő. Ezen ráutaló magatartásból – amelyet a rendőri jelentés is tartalmaz – az intézkedő rendőrnek a helyszíni bírság elfogadására kellett volna következtetniük, még akkor is, ha a panaszos kezdetben hezitált annak kérdésében. A Szabs. tv. 135. §-ának (3) bekezdése alapján pedig a tudomásul vett helyszíni bírság esetén az elkövető részére készpénz-átutalási megbízást kell átadni, és fel kell hívni a figyelmét arra, hogy a bírságot harminc napon belül fizesse be. Ekkor azonban az intézkedő rendőr mégis a panaszos feljelentése mellett döntött. **A Testület ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állapította meg.**

A Testület életszerűnek tartotta továbbá a panaszos által megfogalmazott azon aggályt miszerint a vele szemben foganatosított intézkedés részrehajló, diszkriminatív jellegű volt. A Testület megítélése szerint ugyanis az eset körülményeiből lehet arra következtetni, hogy az intézkedő rendőr a panaszos által tanúsított magatartás miatt gondolta meg magát és döntött úgy, hogy a helyszíni bírság kiszabása helyett feljelenti a panaszost. **A Testület ezért megállapította, hogy az alkalmazott jogkövetkezmény módja az alapjogok megkülönböztetés nélküli biztosítása és a részrehajlásmentes ügyintézés követelményébe ütközött.**

A panaszos a rendőr általi személyeskedést úgy jellemezte, hogy egyrészt az intézkedés ellenséges volt, a rendőrnő úgy is szólította meg a panaszost, hogy „... Úr, ismét találkozunk”, másrészt pedig számon kérte a panaszost a korábbi intézkedéssel összefüggésben, és arról kérdezte, „miért nem tetszett” neki a korábbi intézkedés. A

rendőrségi iratokban arra vonatkozó utalás nem történt, hogy az intézkedő rendőrnő a panaszt ismerte volna, vagy esetleg korábban intézkedett volna vele szemben. **Ebben a vonatkozásban az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmának sérelme és a részrehajlásmentes ügyintézés követelményének megsértése nem volt megállapítható.**

6) A panaszos kifogásolta, hogy az intézkedő rendőrnő mindvégig arrogáns módon beszélt vele és trágár kifejezéseket használt.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata rögzíti, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés.

A Testület gyakorlata és korábbi megállapításai szerint ez a jogszabályhely olyan kötelezettséget ró a rendőrségre, miszerint az intézkedő rendőröknek a fennálló pozitív alapjogvédelmi kötelezettségen túl tartózkodniuk kell minden olyan magatartástól és cselekménytől, mely az Rtv. 15. §-ának összevetésében is – az intézkedéssel szükségesen vagy elkerülhetetlenül együtt járó jogkorlátozás mértékén túl – indokolatlan vagy szükségtelen, vagy akár túlzott jogsérelmet okozna az intézkedés alá vont állampolgárok alapvető jogaiban, így különösen emberi méltóságukban (pl. udvariatlan, megalázó hangnem, durva bánásmód).

Az intézkedő rendőrnő a panaszos állításával szemben éppen az ellenkezőjéről tájékoztatta a Testületet. A rendőrnő jellemzése szerint a panaszos mondanóját arrogáns, lekezelő és flegma hangnemben adta elő, míg ő udvarias hangnemben intézkedett a panaszossal szemben.

A Testület az intézkedő rendőrökkel személyesen kívánta felvenni a kapcsolatot, és a két intézkedő rendőrhöz ugyanabban az időben, írásban kérdéseket szeretett volna feltenni annak érdekében, hogy a bizonyítékok közötti ellentétet fel tudja oldani. Erre azonban – többszöri telefonos megkeresés és egyeztetés ellenére – mégsem adódott lehetőség, mivel a rendőrség nem tett meg mindent a meghallgatás biztosítása érdekében. A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos által előadottakat, úgy a Testület a döntését a panaszosi állításra alapozza. Noha a vizsgált ügyben a rendőrség a panaszos előadásával ellentétes módon nyilatkozott, azonban a Testületnek az ügy kapcsán a körülmények ismeretében kétségei merültek fel, amely kétségek feloldására a rendőrség közreműködését teljes körűen nem tapasztalta. A Testület ezért a rendelkezésre álló adatok alapján a panaszos állítását fogadta el az intézkedő rendőrnő hangneme vonatkozásában életszerűbbnek, és vette alapul álláspontja kialakításakor.

A fentiek ismeretében ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy az Rtv. hivatkozott rendelkezésének megsértése miatt sérült a panaszos Alkotmány 54. §-ának (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való joga.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint a részrehajlásmentes ügyintézés követelményének egy része vonatkozásában alapjogsérelem nem volt megállapítható; továbbá nem sérült a tisztességes eljáráshoz való jog az alapintézkedés jogalapja és a szolgálati fellépés – intézkedése ténye és célja közlése, nemnek és napszaknak megfelelő köszönés – kapcsán. Sérült ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz való jog az azonosítási kötelezettség elmulasztása miatt, illetve sérült ugyanezen alapjog, valamint a jogorvoslathoz való jog azáltal, hogy a panasztétel lehetőségéről való tájékoztatásra nem került sor; az intézkedés hangneme kapcsán a Testület szintén megalapozottnak látta megállapítani a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét, továbbá az alkalmazott jogkövetkezmény a tisztességes eljáráshoz való jog és a részrehajlásmentes ügyintézés megsértését eredményezte. Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. október 6.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag